

azpeitia | plan 2025 | estrategikoa

AZPEITIA 2025 PLAN ESTRATEGIKOA

ARLO SOZIAL ETA
EKONOMIKOARI
BURUZKO
DIAGNOSTIKOREN
LABURPENA

Behin betiko bertsioa
2013ko iraila

Laguntza teknikoa:
ENEA eta IKERTALDE

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

INGURUMEN ETA LURRALDE
POLITIKA SAILA
DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE
Y POLÍTICA TERRITORIAL

udalsarea21

jasangarritasunerako udalerrien euskal sarea
red vasca de municipios hacia la sostenibilidad

AZPEITIA 2025 PLAN ESTRATEGIKOA

ARLO SOZIAL ETA EKONOMIKOARI BURUZKO DIAGNOSTIKOA- Laburpen exekutiboa

2013ko iraila

ZUZENDARITZA FAKULTATIBOA: Azpeitiko Udala

Eneko Etxeberria. Alkatea
Izaskun Ceciaga. Ingurumen Teknikaria

LAGUNTZA TEKNIKOA

ENEA eta IKERTALDE

Ana López. Nekazal Ingeniaria (Enea)

Ainhoa Mitxelena. Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzan Lizentziatua (Ikertalde)

Ainhoa Gea. Industri Injenieria (Enea)

Susana Torregaray. Geologian lizentziaduna (Enea)

Eskertza: Lan hau Udalsarea 21etik jasotako laguntzari esker egin da.

Laburpen exekutiboa

AZPEITIA 2025 PLAN ESTRATEGIKOA

Azpeitiak 2025 urtera begirako **Plan Estrategikoa** du. Udalerriko garapen eredu berri baten oinarriak finkatu eta **iraunkortasunaren aldeko apustua** sendotzen duen plana hain zuzen. Bertan, hiri antolamendua, ingurumena, garapen ekonomikoa eta justizia soziala modu integralean jorratzen dira.

Udalerriko sektore ezberdinak ordezkatzeko dituzten eragileekin batera landu da Plana, eta epe luzeko ikuspegi eta **elkarren arteko bide berria** marraztu nahi izan da.

Plana, egungo testuingurua eta **gastu publikoaren euspena** eta baliabideen arrazoizko erabileraren beharra kontuan hartuz egin da. Udal kudeaketan eraginkortasun maila altuagoa lortzea eta eskumenen esleipenean bikoizketak saihestea izan dira planaren oinarri.

Krisi ekonomikoak gogor astindu du Azpeitia, horregatik, udalerriko **garapen ekonomikoari eta enpleguaren bultzadari** pisu eta protagonismo berezia eman zaio. Eszenatoki honetan, egungo egoerari gogor heltzearen, udalak lidergo zuzena izan nahi du.

Lana fase desberdinetan garatu da:

- Hasieran, egoeraren **DIAGNOSTIKOA** egin da, udalerriko egoera ekonomikoa eta soziala ezagutzeko asmoz. Honez gain, kultura, euskera eta kirolarekin erlazionatutako gaiak ere aztertu egin dira. Diagnostikoan, udalerriko egungo gabezi edo ahultasun nagusiak identifikatu dira, gogor heldu beharreko gai zehatzak mahai gainean jarritz.

- Jarraian, Planaren **FORMULAZIO ESTRATEGIKOA** egin da, hau da, 2025 urtera begira ikuspegia definitu, hainbat xede ezarri eta planaren helburu estrategikoak identifikatu dira.
- Ondoren, arlo soziala eta ekonomikoa jorratzen dituen **EKINTZA PLAN**aren formulazioa egin da eta horretarako, diagnostikoan identifikatutako gabezi edo ahultasunak kontuan hartu dira.
- Azkenik, Ekintza Plan hau eta 2010ean onartu eta indarrean dagoen Agenda 21eko Planarekin batu egin dira, **AZPEITIA 2025 PLAN ESTRATEGIKOA** osatuz.

PROZESUAREN GAKO NAGUSIAK

Azpeitia 2025 Plan Estrategikoa egiteko prozesuak berezitasun edo gako ezberdinak izan ditu, horien artean, ondoko hauek azpimarratu daitezke:

- **Prozesu berritzaile eta eraginkorra.** Prozesua berritzailea izan da eta oso egoera berezi baten neurrira egin da. Honez gain, lana ahalik eta modu eraginkorrenean egin da, aurretik egina eta indarrean zegoen lan guztia aprobetxatuz, eguneratuz eta elementu berriekin batuz.
- **Alkatearen lidergoa.** Alkatearen lidergoa eta inplikazio zuzena, prozesuaren gako nagusienetarikoa bat izan da. Hau dela eta, Plana datozen urteetako udalaren estrategia bihurtu da.
- **Indarra hartzen joan da.** Prozesuan zehar indarra hartzen joan den proiektua izan da eta hasiera batean berrikuste partzial bat izan behar zuen proiektuak, udalerriko Plan Estrategikoa izaten amaitu du.
- **Parte-hartze prozesu integratua:** parte-hartze prozesua kudeatzeko hiru mahai sortu dira, non herritarrak, udal eta eskualdeko teknikariak eta politikariak elkartu diren. Hiru mahaiak modu paraleloan egin dute lan prozesu osoan zehar, elkarren artean konexio puntuak lortuz.
- **Eskualdeko ikuspegia.** eskualdeko eragileek parte-hartze zuzena izan dute prozesu osoan zehar. Honek beste ikuspuntu bat eman dio proiektuari eta guztiz aberastu du.
- **Herritarren mahaia.** Herritarren inplikazioa eta erantzuna oso positiboki baloratu da, eta etorkizunera begira, kontuan hartu beharreko , talde eragile bat sortu dela esan daiteke. Parte hartzaileek, udalerrria bere osotasunean ikusteko gaitasuna azaldu dute, bakoitzak dituen interes pertsonalak alde batera utzi eta udalerriko ondasun komuna helburu izan dute.

Alkatearen lidergoa eta parte-hartze prozesu integratua prozesu honen gako azpimarragarrienak izan direla aipa daiteke, etorkizunera begira, oinarri sendoak finkatu direlarik.

- **Planaren jarraipen eredua.** Urtero Planaren jarraipena egingo da, planteatutako helburuak zenbateraino betetzen ari diren neurtzeko eta, aldi berean, martxan jartzen ari diren ekintzekin zer nolako emaitzak lortzen ari diren baloratzeko. Honetaz gain, eta ebaluazioaren balorazioan oinarrituz, ondorengo urtean martxan jar daitezkeen jarduerak ere programatuko dira, aurrekontuekin lotzen saiatuz, horrela bakarrik bermatuko baita Planaren gauzatzea.

PARTE-HARTZE MEKANISMOAK

Parte-hartze planteamendua udalak jada martxan zituen mekanismoetan oinarrituta egon da. Herritarren parte hartze mekanismoa definitzeko garaian, *Denon Artean* prozesuarekin integratu nahi izan da, mekanismo paraleloak saihesteko.

Gauzak horrela, hiru mekanismo edo mahai sortu dira:

Herritarren mahaia

Udalerriaren sektore ezberdinak ordezkatzen dituzten eragile ezberdinez osaturiko taldea da (lehen sektorea, enpresa, hezkuntza,...). Alde batetik, *Denon Artean* prozesuan parte hartzen duten eragileak izan dira, beste eragile batzuk udaletik gonbidapen zuzena jaso dute, arlo desberdinek ordezkapena bermatzeko eta gainera, deialdi guztiak irekiak egin dira udalerriko edonori bertaratzeko aukera emateko.

Teknikarien mahaia

Udal sail guztietako ordezkariak hartu dute parte, baita eskualdeko garapen ekonomikoaz eta landa garapenaz arduratzen diren erakunde ezberdinen ordezkariak ere.

Politikarien mahaia

Talde honetan udal gobernu taldeak zein oposizioak parte hartu du. Prozesu osoan zehar, teknikari zein politikarien mahaian landutakoa Mahai honetara ekarri da, proiektuaren une garrantzitsuenen segimendua eginez.

ARLO SOZIAL ETA EKONOMIKOARI BURUZKO DIAGNOSTIKOA: ONDORIO NAGUSIAK

Prozesu honen lehenengo pausua, udalerriko egoera sozial eta ekonomikoa aztertzea izan da. Horretarako Diagnostiko bat osatu da, gai edo eremu ezberdinen arabera egituratuta.

Jarraian, azterketa honen ondorio nagusiak hiru ataletan azaltzen dira: garapen ekonomikoa eta enplegua, eremu sozialak eta kultura, euskera eta kirolari buruzko eremuak. Bestalde, atal bakoitzeko informazioa balorazioaren arabera sailkatu da: positiboa (aurpegi berdea), erdi mailakoa (aurpegi horia) eta negatiboa (aurpegi gorria).

Garapen ekonomikoa eta enpleguari dagokienez

- Azpeitian **Industria sektoreak** indar handia du. Herrian sortzen den Balio Erantsiaren %55 inguru industriatik dator, lurralde historikoan bigarren sektoreari dagokion BEGa %32ra baino ez da heltzen.
 - **Eskualdeko Enplegu Planean** etorkizunari begira garapen aukera handiak izan ditzaketen sektore emergenteak identifikatu dira: 3. adinari zuzenduriko zerbitzuak; Ekoteknologia, teknologia berdea eta jasangarritasun arloko jarduerak; Teknologia berriak eta mundu digitala; Gizarte ekonomia; Ekoizpen aurreratua; Nanozientziak eta material berriak.
 - Urola Kosta da Gipuzkoako eskualdeen artean **landa eremuak** pisurik handiena duena da. URKOME landa garapenaren aldeko lan garrantzitsua egiten ari da ekimen ugari martxan jarritz.
 - Azken urteotan, **turismo arloan**, hainbat ekimen jarri dira martxan bailarako gainerako udalerriekin elkarlanean (Ignaziotar Lurraldea, 5 Geltoki Historian...).
 - Biztanleriaren **balore positiboak**, besteak beste lanerako jarrera positiboa, ekintzailetasun kultura... Eta kohesioa eta elkarlanaren alde jada egin den lana.
-
- Azpeitiko **udalak** ez du **arlo ekonomikoaren garapenaz eta enplegu arloaz** arduratzen den sail propiorik, beraz arlo honetan bailara osorako erreferentziazko erakundeek dihardute lanean (Iraurgi Lantzen, Ezagutza Gunea, Loiola Berrikuntza Fundazioa).

- **Langabeziak** ez du arlo guztietan eragin bera izan, **bortitzen eragin dien taldeak**, gizonezkoena, 25-45 urte bitartekoena, erdi-goiko mailako ikasketak dituztenena, gazteena eta aurretiko lan esperientziarik ez dutenena izan dira.
- **Eraikuntza sektoreak**, enpleguari dagokionez, beste sektoreek baino galera txikiagoa izan duen arren, Azpeitiko industria eta zerbitzu sektoreko enpresa asko eta asko eraikuntza sektorearekin oso lotutako jardueretan aritzen dira eta hauek izan duten galera oso nabaria izan da.
- Krisia dela medio **epe luzeko langabetu** kopuruak gora egin badu ere, Gipuzkoako mailaren azpitik kokatzen da Azpeitia.
- Azpeitiak **baliabide turistiko eta erakargarritasun** ugari baditu ere, eskualde mailan egindako lanaz gain, beharrezkoa da **sustapena** egin eta bisitariak bertan geratzeko motibatzea.

- Krisi ekonomikoa hasi zenetik **establezimenduen itxiera** oso esanguratsua izan da. Guztira 209 establezimendu gutxiago daude 2012 urtean (%14,2ko murrizketa).
- **Ekintzailetzak** ere behera egin du krisia hasi zenetik, 2006-2007 aldian mila biztanleko 8-9 establezimendu berri sortzen ziren, egun erdira jaitsi da kopuru hori.
- Enpresen itxierarekin batera **enpleguak** ere beherantz egin du Azpeitian eta 2008 urtetik aurrera enpresetako enplegu galera etengabea izan da (1.034 enplegu galdu dira, %14,1a). Gipuzkoa bere osotasunean hartuta izan den batez besteko galera baino handiagoa da gainera (-%7,9).
- **Langabezia tasaren** igoera etengabea da, 2007an %5,1eko tasa izatetik 2012an %13,1ekoa izatera pasatu da. 2013ko martxoan jada %15,5ekoa da. Era honetan, aldi osoan zehar Gipuzkoako batez bestekoaren azpitik egon ostean, Gipuzkoako tasa gainditzera iritsi da Azpeitia.
- Azpeitian, oro har, **tamaina oso txikiko enpresak**, familiartekoak asko eta asko, nagusitzen dira, merkatu oso lokaletan dihardutenak eta dinamismo eta teknologia baxukoak. Guzti hori dela medio enpresa hauek globalizazioaren aurrean egoera ahulean daude eta lehiakortasuna galtzen ari dira.
- **Alde Zaharra**, elementu erakargarri berezirik gabe, gainbehera etorri da, bizitasuna galdu du eta mugimendu komertziala murriztu egin da nabarmen.

Eremu sozialei dagokienez

- Azpeitiko **jaiotza tasak** goranzko joera izan du azken urteetan eta gainera eskualdekkoa eta Gipuzkoa mailakoa baino altuagoa da (%12,41).
- Azpeitiko biztanleria Gipuzkoakoa baino apur bat gazteagoa da, non **haur-indize** altuagoa eta **zahartze indize** baxuagoa erregistratzen diren.
- Ezintasunak dituzten pertsonei, osasun mentalari eta osasun zerbitzu orokorreiei dagokienez, baliabideen eskaintza nahiko egokia da Azpeitian.
- Azpeitian erakunde ezberdinetatik gizarte zerbitzuetara egiten den ekarpenak hazkunde oso nabarmena izan du azken urteotan.

	• Gizarte zerbitzuetatik kolektibo ezberdinetara zuzenduriko hainbat arlotan ekimen ugari jarri dira martxan (Esku-hartze psiko-soziala, emankumenganako indarkeriaren aurkako ekimenak –Arreta protokoloa-, Gizarteratze soziolaborala, 3. adina eta ezinduei zuzenduriko zerbitzuak...).
	• Azpeitiko biztanleriak azken urteotan joera gorakorra izan du eta azken hamarkadan, %5,6an hazi da; 2002 urtean baino 766 biztanle gehiago daude egun Azpeitian. Hala ere bailarako udalerrietan baino hazkunde txikiagoa izan du. • 3. adineko biztanleriari zuzenduriko plaza kopuruak azken urteetan hazkunde nabarmena izan duen arren, eguneko zentroetako eta erresidentzietako hitzartutako plazen okupazio maila oso altua izan da 2012 arte. Hitzartu gabeko plazetan ordea okupazio maila baxuagoa izan da. • Azken urteotan delitu indizeak gora egin badu ere, Gipuzkoak orokorrean agertzen duena baino baxuagoa da. • Gizonezkoen eta emakumezkoen arteko berdintasunari dagokionez gauzak hobetzen doazen arren; emakumezkoen jarduera tasa Gipuzkoako eta EAEko tasen azpitik kokatzen da Azpeitian; eta euren lan baldintzek gizonezkoenak baino kaxkarragoak izaten jarraitzen dute.
	• Azpeitian 3. adineko biztanleriari zuzenduriko baliabide eta azpiegiturak ez dira egun dagoen egoerarako egokienak ez filosofia eta ez egitura aldetik. • Ez dago etxebizitza tutelaturik, honek adinekoentzat eta pertsona ezinduentzat dauden aukerak mugatzen ditu. • Azken hamarkadan atzerritarren hazkundera etengabea izan da; Azpeitian 941 atzerritar bizi dira egun, biztanleria osoaren %6,5 osatzen dutenak, duela hamar urte baino 5 aldiz gehiago. Kolektibo honek oro har baliabide ekonomiko urriagoak izan ohi ditu eta hainbat kasutan integrazio arazoak ere bai. • Azken urteetan Azpeitian izandako etorkinen hazkundera eta 2008an sortu zen krisi ekonomikoak, gizarteko talderik ahulenetan laguntza ekonomikoen eskaria areagotzea ekarri dute (Oinarritzko Errenta eta GLL-en eskaria izugarri areagotu da).

Kultura, euskara eta kirol eremuei dagokienez

	• Azpeitiko hezkuntza eskaintza nahiko zabala da eta zentro hauetan matrikulatutako ikasleen kopurua %13,2an hazi da duela hamar urtetik hona. • Hezkuntza mailarik gehienetan eskaintza nahikoa izan daiteke eskariari erantzuteko, eta gainera, Azpeitiko ikastetxeak zenbait mailatan eskualdeko erreferente nagusi dira. • Azpeitiarren %85 inguru euskaldunak dira. Urola Kostaldean portzentaje hau ez da %77tik pasatzen eta Gipuzkoan berriz %53an kokatzen da. • Azpeitiko kultura eta aisialdi ekipamenduen eskaintza nabarmen indartu da eta kultur eskaintza ekintza desberdin eta orekatuz osatzen da. • Kultur Mahaiaren bidez, kultur dinamika herritarrean ez ezik, udalerriko kultur programazioan eta antolakuntzan ere aktiboki parte hartzen dute elkarteak.
---	---

	• Azpeitiarrak oso kirolzaleak dira eta kirol jardunean, oro har, parte hartze maila oso altua izaten da.
	• Lehen hezkuntzak, eta batez ere haur hezkuntzak, nabarmen egin dute gora azken hamar urteotan. Lanbide heziketak aldiz beherakada nabarmena jasan du Azpeitiko ikastetxeetan. • Hainbat arlotan euskararen erabilera erabat normalizatuta dagoen arren, badira oraindik hainbat gizarte esparru non oraindik ere euskararen erabilera mugatuagoa den, hala nola arlo sozio-ekonomikoa eta lan mundua. • Behin behineko irtenbidea eman bazaio ere, Soreasu antzokia amaitu arte herriko kultur eta aisialdi arloko elkarteek ezingo dute espazio amankomun batean integraturik lan egin. • Kirol baliabideen eskaintza askotarikoa bada ere, ez dago kirol ekipamendu eskaintza bateratua egiteko aukerarik, espazialki bata bestearengandik urrun baitaude; instalazioak gainera zaharkituta geratu dira.
	• Lanbide Heziketako azpiegiturak ahulak dira, eskaintza mugatua da eta ez dira egungo enpresa sarearen errealitate eta beharretara ondo egokitzen. • Biztanleriaren hezkuntza maila Azpeitian Gipuzkoan eta EAEn, oro har, dutena baino nabarmen baxuagoa da. • Eleaniztasunerako joera mugatua da. • Kirol arloko egitura eta organoek ez dute plangintza zehatz baten arabera lan egiten, ez dago Kirol Saileko Planik eta intuizio eta eskaeren arabera jartzen dira nagusiki ekimenak. • Gazte lokalen erabilera, indarra hartzen joan da azken urteetan eta hauek arauturik ez daudenez arazoak sortzen dira gazte lokal hauek dauden gune askotan.

